Структура татарского стиха

Подготовила
Йолдуз Хаертдинова

Правила ударения в татарском языке

Ударение стремится к последнему слогу – *йолдЫз, алдЫ, яшЕл, машинА*

Исключения:

Некоторые аффиксы не принимают на себя ударения – *БарАсызмы?, шулАйдыр*

В некоторых местоимениях ударения ставится в начале – *бЕркемдә*, *һӘрбер*

Некоторые частицы забирают ударение на себя – *әллӘ нинди*, *Иң матур*

Слово *хӘзер*

Ударение стремится к концу слова в любой его форме

әнИ

әниебЕз

әниебезлӘр

әниебезләрнЕң

Роберт Миңнулин (Роберт Миннулин) “*Китәләрдер инде...*”

Ак каеннар яфрак ташлады.
Вак яңгырлар ява башлады.
Явар төсле озак, иркенләп…
Китәләрдер инде төркемләп
Туган якның күчмә кошлары.
Кыш – аларның салкын дошманы.
Бәлки инде очканнардыр да…
Күренмиләр кошлар яңгырда.

Габдулла Тукай "*Мужик йокысы*"

Күршеләр бай булды,
Ашлары май булды;
Син, ***ялкау***, йоклагач,
Янчыгың сай булды.

Габдулла Тукай “*Мужик йокысы*”

Күршеләр бай булды,
Ашлары май булды;
Син, ***ялк*[*ау*]**, йоклагач,
Янчыгың сай булды.

Габдулла Тукай “*Мәдрәсәдән чыккан шәкертләр ни диләр*”

Юрган ябып
Йоклап яттык,
Уйганмадык,
Таң атса да;
Уйланмадык!
Бәхтемезнең
Кояшы ***ба-***
еп *батса да.*

Рифмовка

1. Перекрёстная – преобладающий тип

Салкын җил өрә,
Кышкы төн озын…
Бары син генә,
Котып йолдызым

Зәки Нури (Заки Нури) “*Разведка җыры*”

2. Парная

Ул да шулай кайчандыр бер күк кызы иде,
Янып торган күкнең шәфкать йолдызы иде.

Һади Такташ (Хади Такташ) “*Күктән сөрелгәннәр*”

3. Кольцевая

Көн чыгышы дуслар кулындагы
Байрак булып көн дә кызара.
Белмисез лә, дуслар, тоткын күңел,
Күкрәктәге җәрәхәттән түгел,
Канлы үчтән шулай кыза ла!

Муса Җәлил (Муса Джалиль) “*Кичер, илем!*”

Равносложные стихи
Чередование разносложных строк

Зәки Нури (Заки Нури) “*Ике командир турында*”

Мин Заслонов үлгән чакны күрдем,
Пуля екты аны һөҗүмдә.
Сүнде батыр... Ләкин бөек җиңү
Нуры калды аның йөзендә.
Җилкәләргә тимер йөген салып,
Сугыш безне дүрт ел тирләтте.
Төбәп атты безнең йөрәккә ул,
Якыннарны бездән җирләтте.
Сугыш безне еракларда йөртте,
Килми торды хәтта хатлар да.
Туры килде үлем үлсен өчен
Күкрәк белән дотлар капларга.